

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utružno u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Skupština stranke prava.

(Nastavak 3.)

Don Matić, simpatični svećenik iz okolice dubrovačke uzima riječ: Malo imam da nadodam nakon prekrasnog govora, koji je izrekao dr. Drinković. No jedno hoću da istaknem: govor dra. Drinkovića nije me iznenadio, ama me učvrstio u uvjerenju, da je on čelik-značaj i poštenjak, kojega su neprijatelji i njegovi i naši ocinjivali, da bi nas sako međusobno otuđili i zapriječili sklop jedne jake pravaške falange. Za ovo kratko vrijeme mog boravka u Šibeniku mogao sam se osvjedočiti, koli su lažne i tendenciozne glasine, koje su protivnici pravaštva o njemu širili. Danas pako na ovoj velebnoj skupštini govorio je, kako samo poštena duša i neslomiv značaj može govoriti. U ime svećenstva zahvaljujem mu na toplim riječima, koje je istom namienio. Nek se ne boji napadaja onih, koji o značaju ne smiju da govore; tih napadaja bit će i unapred, ali oni će povećati simpatije, koje među poštenim uživa.

Pri ovoj točki dnevnog reda budi mi dozvoljeno nekoliko riječi. Ja sam svećenik, ali sam i Hrvat, ali sam i pravaš. Kao pravaš od malih nogu pristajem uz stranku, koja pravaška načela ispovijeda. S toga, u podpunom uvjerenju, da se ovim predlogom ništa ne ide za stvaranjem klerikalizma, odobravam i zagovarim primatak istog, izjavljujem, da bi ja prvi, kada bi se išlo za tim, da se stranka prava premetne u klerikalnu stranku, iz nje istupio, jer mi u njoj mjesta ne bi bilo! (Silno odobravanje, klicanje i pljesak). No naši zastupnici bore se za narod, pak se možemo pouzdati u njihov rad kao i u ono, što sada iznose skupštini na prihvati. A ovim se u stvari ne unaša u program stranke ništa nova. Isto je i prije vriedilo, samo što nije bilo onako iztaknuto kao sada, jer su onda bila vremena bila i jer onda nije nužno bilo braniti vjeru u našim krajevima od bezdušnih napadaja. Ovim se predlogom ništa ne ide za izključivanjem braće drugih vjera u radu u stranci prava. Ja sam, kao katolički svećenik, grliti ću se i ljubiti ću se sa pravoslavim popom i sa muslimanskim hodžom. Živim na granici Hercegovine, okružen sve pravoslavim življem. A ja među njima živim podpunu prijateljski i bratski, skladuim se s njima, jer to su vam same čestite i poštene hrvatske duše, do kojih nije doprta propaganda srbskih vodja, da ih razruže i od nas razdvoji. A kod nas nema nesnošljivosti, nema negacije druge vjere, zato se i tako dobro slažemo sa braćom drugih vjera. S njima nas zavadaju neki naši, koji vele da su Hrvati. Radi svojih interesa siju smutnju, a primjerom je tomu koji redni Dubrovnik, gdje je sa strane tih „naprednjaka“ svećenik na ulici mrko pogledivan.

Sa ovo nekoliko riječi htio sam samo iztaknuti, kako ni stranka prava ni svećenstvo ne ide za tim, da od hrvatstva i rada za Hrvatsku otuđuje braću drugih vjera. Završujem se obećanjem i tvrdim zavjetom, da će svećenstvo još jače nego li dosad pristati i raditi za pravašku ideju. A sada pozivljem skupštinare, da sa mnom, u znak priznanja, kliknu: Živio naš predsjednik dr. Drinković! (Klicanje govorniku i dru. Drinkoviću dugo traje uz pljesak).

Don I. Prodan. Na krasne izdaje častnog predgovornika nadodati ću samo par riječi, dvie tačke iz poviesti da dokazem, kakovu moć imade sloga političkih načela sn vjerskim. Sve do nastupa na prijestolje današnjeg kralja Crne-gore Nikole, tom malom knjaževinom vladao je vladika knjaz. U ono doba turska sila bila je najmoćnija i bila je kršćanske države na Balkanu satrija a i druce na sjeveru. Turske čete bile poplavile i osvojile Ugarsku i Poljsku, došle do pod zidine prijestolnog Beča, ali ta bujica, koja je sobom sve nosila, nije mogla osvojiti našeg Zagreba, gdje je vlačao biskup-ban. Za našeg Zagreba, gdje je vlačao biskup-ban, u drugom greb i Cetinje bili su jedini, koji Turcima odolje, a u prvom vladao biskup-ban, u drugom vladika-knjaz. Naši biskupi, kad je moć pravdu dlelo, postali su demeskinje i prvi na čelu vojske u boj ertali. Jedan hrvatski biskup, na jednom sastanku s Magjarima, zgrabio je bio

metropolitu magjarskog za bradu, jer je bio uvriedio Hrvatsku. (Pljesak). Ove neke historijske momente iznio sam, da dokazem, kako su i biskupi, pastiri duhovni, znali za svoj narod sve učiniti. (Živio).

Fra Ante Cikojević burno pozdravljen uzima riječ i izjavljuje, da se u ime franjevacca podpunu slaže sa izvodima don Matića. U ime franjevacca ne govori, da iztakne kakav separatizam, nego samo u svrhu, da naglasi onu stogu u mišljenju, koja vlada među redovnim i svjetovnim svećenstvom. Učeno razlaže u svom govoru o kršćanskom moralu, na kojem moraju da se temelje družito i pojedinci. Osvrće se na krilaticu nekih, da je vjera i savjest privatna stvar. To tvrde bezvjerci. Medjutim pojedinci, koji osjećaju kršćanski, sačinjavaju družito, a po tome i temelj družiten mora da je moralan, kršćanski. U dalnjem toku upoređuje našu politiku sa komadom obradjene zemlje. Gospodar ju obradjuje; ali kada na nju navale skakavci, da ju unište, dužnost je razumnog gospodara, da ju od tih nametnika brani. Naša narodna politika i vjera slična je onoj zemlji. Na nju navali skakavci, zato smo pozvani, da ju branimo, da te utamanitelje skakavce uništimo. Ti skakavci su vam „demokrate“ i „naprednjaci“. Prije su njima slični predji navaljivali samo na jednu žemlju, hrvatstvo, a sada kidišu i na drugu, na vjeru. Prije smo branili samo jednu, a sad je došao red da branimo i drugu. Nama će obrana biti tim lakša, jer je naša stranka sastavljena samo od neokaljanih i poštenih ljudi, dočim se u protivničkom taboru imade na pretek takovih, kojima nema pristupa u čestito družito. Govornik se pridružuje riječima dra. Matića te u ime redovnog svećenstva izjavljuje, da stranka prava može podpunu računati na njegov intenzivan rad. Mi ne ćemo klerikalizma, ne ćemo ni vodstva. Prosti ćemo vojnicu biti; mi ćemo narod uzgajati, a vi, vodje, vodite nas. (Dugotrajni „živio“ zaori dvoranom i vani!).

S. Bradčić upozoruje, kako se je bezvjerstvo počelo širiti i među naše toli zaslužno učiteljstvo. U ime siromašna djece pozivlje hrvatske oceve, da budno paze na odgoj, koji djeći učitelji davaju i da ne dozvole, da ju upućuju krivim putem.

Dr. Cviličević predlaže, vidiv oduševljenje i odobravanje, koje je vladao tekom razprave o ovoj točki dnevnog reda, da se u ime iztaknutijeg pristojanja aklamacijom istu primi predje na dnevni red.

Prava bura odobravanja poprati ove riječi. Predsjednik uvidiv odlučnu volju svih skupština konstatirajuć da je predlog primljen jedno-dušno, aklamacijom prelazi na dnevni red, te daje riječ izvjestitelju o nastavku 2 točke dnevnog reda.

Dr. M. Drinković: Gospodo! Imao bi da nastavljam izvješće o drugoj točki dnevnog reda i da govorim još o nutrajnim pitanjima naše stranke te da predložim konstituiranje vieća, ali radi podmaklog vremena dopustit ćete mi, da naglasim samo, kako je najvažnije naše nutrajne pitanje ono organizacije. Bez čvrste, uređene organizacije, ne može biti uztrajnog sustavnog rada, a ne može se imati ni one sile, koja je potrebita stranci, koja, može se reći, sama zastupa probitke naroda. Stranka prava doživlja je mnogo izdaja od bivših zastupnika, tobože pravaša, najviše radi toga, što nije imala čvrste organizacije, koja bi bila nevjermike pozvala na red ili prisilila na položanje mandata. Gospodo! Svega toga treba da prestane. Stranka prava treba da je tako uređena, da bude mogla izba-viti iz svojega krila svakoga onoga, koji bi joj bio nevjeran, a s druge strane treba da bude i prema svim protivnicima tako jaka, da ih uzmogne svladati; osim toga njezina uredba treba da bude tako čvrsta i bratska da bude od pomoći i koristi i od napredka svim pojedinim mjestima, obćinama i kotarima i a svakomu radi obće stvari progonojenom pojedincu.

Gospodo! Već smo na polju naše organi-

zacije liepo počeli, a da lašnje dokončamo ovo djelo, mislim da je najbolje, da sada u ovoj skupštini izaberemo ljude, koji bi sačinjavali organizatorni odbor naše stranke. Ovi bi bili privremeno naše vieće, koje bi riešavalo sve važne nutrajne posle naše stranke, i koje bi se imalo do brza u tu svrhu sastati.

Nego da u tom vieću budu zastupani svi kotari, predlažem, da se odaslanci iz svih mjesta dogovore te za svoj kraj izaberu čovjeka svog povjerenja, pa imena tih izabranika neka pismeno predadu u ruke našeg predsjednika. Tim bi bi izbor bio gotov.

Molio bi, da se u tu svrhu odredi potrebiti odmor i nakon toga da se skupština smatra zaključenom, jer je krasno.

Ovaj predlog je jednodušno primljen, te dogovor za izbor dotičnih viećnika i predaja izabranih imena traje jednu polovicu ure.

Izabrano je 175 uglednih članova stranke prava iz svih krajeva Dalmacije.

ŠIBENIK, 24. rujna.

Intriga proti obćini u Ninu.

Sa mnogih nas strana pitaju, ima li što istine u glasinama, da je predloženo razpust obćine ninske i da bi taj razpust predstojao. Obratili smo se stoga za razjašnjenja odličnom prijatelju našeg lista, koji nam stavlja na raspoloženje ove ređke:

U koliko mi je poznato, još u aprilu ove godine četrnaest se je viećnika obćine ninske odredko časti, tako, da usljed tih odredka i usljed snrti i premještaja nekih drugih viećnika ne bi bilo ostalo u službi nego 18 viećnika.

Stoga, pošto navodno nije bilo u službi preko polovine viećnika, zemaljski je odbor učinio sve zaključke prihvaćene u sjednici vieća obdržavanju mjeseca aprila o. g. Obćina ninska, koja je tvrdila i tvrdi istinitu činjenicu, da uza sve odredke, i spadnuća ostaje u službi još 20 viećnika, uložila je pritužbu na upravno sudište proti spomenutoj odluci zem. odbora, nu zbog privatnih razloga, pritužba bi odbijena.

Medjutim je načelnik urekao naknadne izbore za 16 viećnika. Izbori su bili i obavljeni. Uređenje je izbora zaleglo bez prigovora i također je bez prigovora bili su obavljeni izbori.

Sad se kaže, da su oni viećnici, koji su se odredki, opozvali odredke. Može, držim, jedan viećnik opozvati odredku, ali to mora da uzštedi kroz primjerenno vrijeme, koliko je dosta da se čovjek predomisli i da se pokaje rad prenegio učinjena koraka, koji se zakonu protivi i radi kojega zakon dieli stroge kazni.

Nu u ovom slučaju, kad je od odredke prošlo više mjeseci, kad je viša vlast već izdala razne odluke na temelju te odredke, kad su pravomoćno urečeni naknadni izbori, opoziv odredke nije nego harlekinada koja pred zakonom ne ima vriednosti za tu harlekinadu nisu krivi oni ljudi, koji su se odredki u svrhu da sruše obćinu, pa opozvali sad istu odredku također u svrhu da naškode obćini; nego za to harlekinadu odgovaraju oni, koji su ljude nahučkali na jedan i drugi korak. Do potrebe o svemu tome mogu obširnije drugi put. Za sad je dosta, da naši prijatelji doznadu, da ne ima pogibjelji, da bi se unišilo naknadne izbore radi toga, što su opozvali sada odredku oni viećnici, koji su je u aprilu dali. Ta nisu svi ljudi buratini, ni sve vlasti sastavljene od buratina!

Organ libelista na talijanskom jeziku donosi, kako nam kaže, dopis iz Šibenika, u kojem Sokolovića podmeću nedostojne stvari, koje su po počini na parobrodu vraćajni se iz Kaštela. Cienimo, da je svište te prostote proglasivati lažima, a „Risorgimento“ poručuje, da je onakav njegov šibenski dopisnik, kojemu ćemo do potrebe iznieti ime, te ga onemogućiti, da i dalje blati naš grad.

Političke vesti.

Njemački car u Beču. Njemački car Vilim bio je u susjednoj Ugarskoj u lovu. Na povratku svratio se je u Beč, da osobno čestita kralju k osamdesetogodišnjem rođendanu. Doček

od strane vladalačke obitelji bio je sjajan, onakav, kakav se običaje velikim krunjenim glavama pridređivati.

Nu Bečani dočekali su njemačkoga cara onako svečano i sjajno; kako je Vilim II. malo koji grad u njemačkom carstvu dočekao. Vršak svečanosti i metanisanja bečkoga zastupstva i poglavarstva upriličen je u gradskoj viećnici. Tom je zgodom krunjeni gost držao govor, s kojim je sve Bečane elektrizirao. Ne samo što je hvalio ljepotu grada i Bečane kao mile prijatelje, ne samo što se je divio pogledima krašnih Bečanka, nego ih je ponovno osvojio i tim, što im je polaskao, kako su oni u kritično doba opazili i odobrili, da o boku njihova vladara stoji im na pomoć vjerni saveznici. Ova samohvala popraćena je s neopisivim klicanjem „Heil“.

Kriza u Turskoj. Sve vjesti o ministarskoj krizi su posvema neosnovane.

Ruska i Turska. Ruska vlada upitala je petrogradskoga turskoga poslanika o naoružavanju Turske te istakla, da ne može razumjeti zašto Turska utvrčuje ulaz u Bospor sa crnomorske strane, zašto žurno izgrađuje željeznicu prema Cursu i čemu tursko crnomorsko brodovlje posuđuje luke crnog mora. Turski poslanik je izjavio, da porta želi sa Rusijom imati najsrdačnije i intimne sveze.

Razoružavanje u Makedoniji. Porta je nad monastirskim vijetom proglasila ratno stanje, uporabu ratnih zakona i poslala generala Šefket pašu, da razoruži cijelo tamošnje pučanstvo. Istragom se je pronašio u Monastiru, Prilipu, Florini i Kičevu devet hiljada pušaka, 1500 samokresa i velikih zalih streljiva i dinamita.

Po magjarskom receptu.

Poznato je, da jedan dio magjarske imperialističke politike sastoji u tom, da se prvotna hrvatska imena gradova i mjesta u Hrvatskoj pomagjaruju, e bi strani svijet vidio, da je sve što je u Magjarskoj i Hrvatskoj magjarsko. Poznata je i borba Hrvata protiv toga neljalno postupka. Otudjivanje nazivlja hrvatskih mjesta, čini se da se svjida i drugima, osim Magjara.

Naš Šibenik je dotičnim krugovima osobito na nišanu. Vidimo zato, da priljepnice za pakete i preporučena pisma nose samo talijanski naziv Šibenika. Mi smo o tom već opetovano pisali i tražili, da se ne nepodobnost odstrani, ali uzalud. Sve to biva u eri pohrvaćenja političke uprave Dalmacije.

Nu to nije sve. U međunarodnom brzojavnom prometu ne postoji hrvatsko ime našega grada, pa tko hoće iz inozemstva u Šibenik da depišira, mora se poslužiti talijanskim nazivom — najhrvatskijega grada u Dalmaciji, Zvuci to nevjerovatno, ali je živa istina, koju ne može odobriti ničija smicalica.

Nego, ni s Riecke ne možes danas uvijek brzojavljati u „Šibenik“, a uzmogues li „milost“ je to dotičnog činovnika. Ja sam i neki dan namjerio na riečkom brzojavnom uredu na strogo činovnika, koji ni pod koju cijenu ne htjede preuzeti u „Šibenik“ naslovljenu brzojavku. „Šibenik nije brzojavna postaja, a ako time mištilite Sebenico, izpravite ime.“ Tako je argumentirao činovnik, te mi predložio na moj zahtjev oficijelnu nomenklaturu. Meni ne preostade drugo, nego da se pokorim. Zar to nije sramota, da u svojoj vlastitoj, makar dvoguboj žičvijer ne smije rabiti izvorno ime jednog grada, koji leži nekoliko sati daleko od Rieke?

Nije medjutim Šibenik sam, kojemu se tako dogadja. Manja mjesta u Dalmaciji uvršena su u nomenklaturu samo talijanskim imenom. Orašac se zove samo Valdinovo, a biti će mnogo takovih primjera. Dubrovnik, Spljet i Zadar uvršeni su milostivo dvojezično, valjda samo zato, da učine iznimku od pravila.

Valja znati, da podatke za taj međunarodni službeni adresar daje ministarstvo trgovine. To ministarstvo ne zna ili neće da zna za hrvatsko nazivlje naših mjesta; služi se tudjim, naše zastopavlja! Nije to samo nepravda i uvrieda našeg narodnog osjećaja, nego direktna zbrka pojnova, koja ošteđuje prometne interese.

Smije li tako državna vlast postupati? Neka to pitanje stave na nadležnu mjestu narodni zastupnici. Klasično je zaista, da nijedna lapalija nije dosta sitna, a da se ne izrabljuje na uštrb Hrvata. Dokle tako, gospodo? P—C.

Iz hrvatskih zemalja.

Trzavice u „Ungaro-Croati“. „Riečki Glasnik“ saznaje neke zanimive potankosti o trzavicama, koje su nastale u unutrašnjosti društva „Ungaro-Croate“. Član uprave g. Polić izstupio je iz iste, i to zato, što se je sadanje „Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo“ uz mastnu plaću htjelo pretopiti u „Kra. m. g. ugarsko parobrodarsko društvo“. G. Polić još i danas zalazi u „Ungaro-Croati“ u svrhu kontrole i da prikupi materijal za svoju brošuru, u kojoj će činjenicama i brojkama dokazati sve svoje navode.

Bojkot radi Rieke. Kako je poznato, riečki magistrat izdao je razne zabrane, kojima se šikaniraju i riečki Hrvati i oni sušački. Na ovo su okolne hrvatske občine odgovorile prosvjedom i bojkotom riečkih talijanskih trgovaca, a radi toga se je riečki magistrat osjetio ponukanim, da se potuži na zagrebačku hrv. vladu. Medjutim je taj spis otišao jednostavno „ad acta“.

Odjeci veleizdajničkog procesa. U ministarstvu odobravana se je pred zagrebačkim sudom razprava proti dr. Walteru, koji je bio obuzen, da za je jedne sjednice veleizdajničkog procesa o jednom sudbenom zaključku rekao: „To je lopovluk“. Na razpravi je bilo saslušano više svjedoka, te je poslije po dne izrečena osuda, kojom se dr. Walter osuđuje na mjesec dana zatvora, pretvorivo u 150 K globe. Osuđeni je uložio priziv i ništovnu zaobu.

Bosanski paviljon na internacionalnoj lovačkoj izložbi u Beču su počastili sa svojim posjetom između 8. i 17. rujna Nj. carska Visost nadvojvoda prijestolonasljednik sa suprugom, veliki knez ruski Nikolaj Nikolajevič, vojvoda Günther od Schleswig-Holsteina, vojvodinja Thyra od Kumberlanda, te ratni ministar sa suprugom. Veliki knez ruski Nikolaj Nikolajevič upravo se sa oduševljenjem izrazio o napredku što ga je Bosna specijalno i u lovačkom pogledu pokazala.

Nema kolere u Hrvatskoj. Službeno se oprovrgavaju sve vesti, da je Hrvatskoj bio slučaj kolere.

Beševićev aeroplan. Konačno je zagrebčanin Bešević, o čijem smo aeroplanu već javili, našao inozemni konzorcij, koji će financirati gradnju njegovog aeroplana. Sa izradbom će se odmah početi. Bešević kani još ove godine letjeti.

Magjarsko prodiranje u Slavoniju. Iz Požege javljaju, da se vode pregovori glede prodaje dobra Stražeman kraj Požege u Slavoniji, koje imade preko hiljadu jutara površine, od čega su dobar dio za sječu zrele šume. I ovo bi dobro želila kupiti jedna magjarska banka u kolonizacijske svrhe. Kad se uvaži, da je dobar dio ne samo seljačkoga posjeda naseljavanjem i prekupljanjem došao u strane ruke, već da se i čitava ogromna vlastelinstva, kao što je n. pr. Gutmannovo, koje iznosi preko hiljadu jutara, nalazi u stranim rukama, skoro čemo moći reći, ako ovako dalje potraje, prodali smo Slavoniju — A što radi patriotski ban Tomašić? Još službene novine nisu razjasnile stvar s Moslavincima, a evo dolazi i druga vest, kako Magjari pod banovanjem Tomašićevim prodiru u Hrvatsku.

Passivnu rezistenciju bosanskih željezničara. Vanredno izdanje željezničarskog organa navješta passivnu rezistenciju, koja je imala započeti preključer.

Dr. Tomašić u Osijeku. Dr. Pinterović sazvao je za u nedjelju veliku javnu skupštinu u Osijeku te na nju pozvao bana, da govori o situaciji. Ban se je odazvao, te mu se prema velik doček. Naprotiv koalicija sprema za sutra u Slavoniji u više gradova svoje sastanke izborne.

Iz grada i okolice.

Sazov sabora.

Jučer nas je brzojav obavijestio, da je služben list „Wiener Ztg.“ donesao odluku, kojom se sabor kraljevine Dalmacije saziva za 3. listopada.

Odvjjetnički izpit. Dr. Vinko Smolčić, odvjjetnički kandidat u našem gradu, položio je u Zadru odvjjetnički izpit s odličnim uspjehom. Vrlomu pravauču i odličnom našem prijatelju najsrdačnije čestitke!

Ibenik ratna luka? „Danzers Armeezzeitung“ donosi zaključak, da se u očigled talijanskih namjera, sagradi po obalama Jadranskog vjele jakih vojnih luka, da se osobito Šibenik kao vrlo pedesno mjesto učini modernom ratnom lukom. Ta bi luka bila osobito zgodna za naše

novu dreadnoughte. Sredstva za to neka naznače delegacije, koje se imaju naskoro sastati.

Izvoz drvila i celuloze. Iz skladišta Steinbeiss odputovao je za Rotterdam krcat ugljena i celuloze parobrod Adrije „Balaton“. Krca „Dante“ za Italiju.

Trgovačka škola. Odgovarajući potrebama našega grada i brojne okolice, ministarstvo je pred ne vele odredilo, da se trgovački večernji tečaj, koji se je lani za samih šest mjeseca vodio u Šibeniku, pretvori u dvorazrednu trgovačku školu usavršavanja. Tim je korakom napokon udovoljeno zahtjevima i potrebama jednog od najbitch trgovačkih i industrijalnih gradova naše pokrajine i mnogobrojnom pomladku, koji se je posvetio trgovačkoj struci. Na mladosti je našeg trgovačkog svijeta sada, da se tom korisnom ustanovom posluži i da doprinese tako svojoj stručnoj naobrazbi, kako to zahtijevaju prilike i utakmica današnje doba. Osim jezika, kao hrvatski, talijanski i njemački, koji su neobhodno potrebili svakom trgovcu i učenju kojih u velike doprinosa obćno naobrazbi pojedinca, podučavati će se na trgovačkoj školi i mnogi drugi stručni predmeti, koji su u najužej savezu s trgovačkim zvanjem, a bez kojih se ne može pomisliti moderno naobraženog trgovca. Mi se radujemo ovoj novoj kulturnoj stečevini Šibenika, koja je kadra pospišiti materijalni procvat našega grada i njegovog radnog i zauzetnog pučanstva. Time nam se još više pruža prilika, da obogaćivši se stručnim znanjem zapremimo u našem javnom životu sva ona bolja i viša mjesta, koja radi zgodnije naobrazbe pokrivaju danas na našu materijalnu i narodnu štetu sami tudjinci.

Na našoj je svjestnoj omladini obojg spola, da se sada okoristi novo ustrojenom školom i da uzradi sebi i gradu na korist. Neka s toga ne propuste naši marljivi mladići i uvidjavne djevojke, koji osjećaju želju za naukom, upisati se u trgovačku školu, o čemu pak pišemo pobliže na drugom mjestu.

Upisivanje u trgovačku školu usavršavanja u Šibeniku. Redovito će upisivanje učenika i učenica u ovu školu slediti od 24. do uključivo 30. ovog mjeseca u kancelariji mjestnog c. k. kotarskog poglavarstva u uredovnim satovima.

U prvi razred primaju se učenici i učenice, koji su nastupili 14 godina života najmanje. U drugi razred primaju se učenici i učenice, koji su dobriim uspjehom dovršili prošlogodišnji trgovački tečaj, ili koje mogu putem prijamnog ispita dokazati toliko znanja, koliko se zahtjeva u naučnoj osnovi prvog razreda.

Kao dokumenat kod upisivanja služi zadnja školska svjedodžba, a kod novo primljenih još krštenica. Školarina iznosi dvie krune na mjesec.

Kontrola „narodnog ustanka“ (Landsturmu). Pozvani su da prijave kod obćinskog ureda svoja boravišta sa pasošem narodnog ustanka (posvetnicom) oni koji spadaju narodnom ustanku i to: U Šibeniku na 7., 8., 9., 10. ili 11. listopada 1910. U Rogoznici 12., 13. ili 14. listopada 1910. Oni, koji nebi mogli prikazati se zbog neuklonjivih zaprieka u gori naznačene dane, imadu se prikazati naknadno i to u Šibeniku 20., 21., 22. ili 23. listopada 1910. Početak prijavljivanja od 8 do 12 sati pr. p. Oni koji se ne budu prikazali (prijavili) kod obćinskog ureda u navedene dane, pozvani će biti na odgovornost.

Porota. Najavljuje razprava za dva dana svršila je u jedan i to pr. sriede s razloga, što predstavnici obrane i obtužbe odrekli se 20 svjedoka. Okrivljenik ne priznaje se krivcem. Glavni svjedok tvrdi, da ju okrivljenik nije deflorirao. Ostali svjedoci o činu ne znadu ništa pozitivna. Liečničko vješto ne izključuje, da je moglo doći do defloracije i drugim sredstvima. Na jedno i to glavno pitanje: „Jeli obtuženik Mate Marin pok. Pilpa, postolar, od godina 28 iz Skradina kriv, što je neustanovljenog dana god. 1910. u Skradinu obavio ili poduzeo prilieg izvan žendibe sa Baricom Gušin pok. Vranje rodjene na 27. rujna 1897?“ porotnički pravorek glasio: osam da nije, a četiri da jest. Tim dvor riečava obtuženoga.

Hrvatskom Sokolu darovao je g. Juraj Žarković K 2, da počasti uspomenu pokojnog Krste Ježine.

Darovi „Ubožkom Domu“. Kako se krivinom vatrometara Bandalovića nije pallia umjetna vatra u oči Male Gospe u Varošu, tako mlodar od K 5 za istu podaren od dra. Krstelja bio je po želji njegovu ustupljen „Ubožkom Domu“. Uprava srdačno blagodaruje.

Crkvinarstvo župske crkve u Varošu javlja svima onim, koji su dali svoj mlodar za proslavu Porodjenja Bl. Djevice Marije u pa-

lenju vatrometa, a nisu čitko u listini upisana, ili im se za slan ne zna, neka se prijave na župski ured u Varošu, gdje će im kao i ostalim darovateljima novac biti povraćen.

Novac izgubljen. Podvornik župske crkve u Varošu pri povratku mlodara izgubio je banknotu od K 20. Umoljava se poštteni malaznik, da novac podvorniku povraiti u župskom uredu.

Utopio se. U utrak po podne Frane Trlaja iz Crnice opazio je na jednoj hridi iz tvornice karbita jedno odielo, a kod njega nitko ne bijaše, niti se u moru itko vidio da se kupa. Kad se je približio, na odielu je našao komad hartije, na kojoj je bilo napisano: „Prijatelju, koji nadješ ovo pismo, javi mojima, da sam poginuo u moru.“ Uz pismo bile su i 4 krune. Trlaja je uzeo odielo, pismo i novce i prijavio je vlasti. Ovo se je svakako gonetalo po grad, dok u četvrtak u jutro javili su najednom neki ribari lučkom uredu, da je jedan počastnik ratne mornarice utopjen u uvali blizu „Vulkanu“. lučki upravitelj g. Selestriini postao je namah 4 lučka peljara na lice mjesta, koji mjesto vojnika nadjoše u bielou obučena ovog nevoljnika. Po izjavama zvaao se je Ivan Haviček iz Starog Svojanova u Českoj. Po zanatu bio je vrtlar. Otvamo je došao iz Bosne. Kaže se, da ga je na ovaj korak naglana nezilježiva b. lest. Bilo mu je 50 god.

Cigaretini papir „Pučke Zore“. Ovak cigaretni papir, koji je već od nekog vremena bio najavljen, bit će stavljen u promet ovoga mjeseca. Trgovci preprodavači, neka se već sada obrate nakladnoj tvrdci P. Šegvić i drug u Split za uvjete i naručje. Papir osobito dobre vrsti, od kojega je po pogodbi namijenjeno 5% „Pučkoj Zori“, ne će konkurirati drugim rodoljubnim papirima, jer nakladnik dobre volje će davati stalni postotak i „Družbi“ za Istru. Po vrsti se pako ovaj papir ne bio nikakove utakmice, a preprodavači će također od njega imati znatno veliku korist.

Lučki peljari. Broj lučkih peljara povišen je pri našem zdravstvenom uredu od 2 na 9. I ovo je je jedan dokaz „N. Jedinstvu“, da Šibenik u trgovačkom pogledu zaostaje čak za Korčulom i Ercegnovim.

Pokrajinske vesti.

Izpitni. Na 14. o. mj. dovršili su izpitni zrelosti jesenskog roka u c. k. preparandiju u Arbanasima. Predsjedao je izpitima c. k. pokrajinski školski nadzornik, gospodin Antun Ströll. Bili su proglašeni zrelima: Krstić Šimun iz Arbanasa, Kuvač Ivan iz Šibenika, Mihaljević Šimun iz Kučista, Perović Krsto iz Arbanasa i Stojanac Marko iz Dicma. Na 17. o. mj. dovršili su izpitne zrelosti jesenskog roka u c. k. preparandiju u Dubrovniku. Predsjedao je izpitima c. k. pokrajinski nadzornik, gospodin Antun Ströll. Bile su proglašene zrelima: Andreis Marija iz Spljeta, Bosnić Marija iz Korčule, Perković Darinka iz Makarske i Živčević Katica iz Dubrovnika.

Željeznica od Zadra preko Gjevsraka do Driša s alternativom od Gjevsraka preko Kistanja do Očestova. Ministarstvo za željeznice naredilo je, da se izvede revizija trase željezničke pruge od Zadra preko Gjevsraka do Driša s alternativom od Gjevsraka preko Kistanja do Očestova. U tu će se svrhu mješovito povjereništvo sastati na namjestništvu 12. listopada o. g.

Morski svjetionici. 22. kolovoza bio je postavljen na ostrvu „Kamenjak“ u uvali Veleluke novi svjetionik na crvene sievke. 27. kolovoza bio je pretvoren svjetionik stalne crvene svjetlosti na rtu Turku u tiesnu „Verige“ (Boka kotorska) u svjetionik na biele sievke. 30. kolovoza bio je preuredjen svjetionik stalne crvene svjetlosti na ostrvu „Rondoni“ u Boki kotorskoj.

Duhoviti doktor. Primamo iz Sinja: U proštu sobotu u večer, radi nekih privatnih prilika, posvadila se braća Ante i (takozvani) Giovanin P. Njihova svadja svršila se tim, da je Ante pograbio satar i s njim u vrat zasjekao Giovaninu. Prvu pomoć ranjeniku pružio je liečnik dr. Uroš, pa dok se bolnik s ranom borio, našem se Urošu prohtjelo malo šale, ter će: hoćeš li ti sutra u Šibenik na pravašku skupštinu? Je li ga naš veleučeni duhoviti? Bezbeli jest; ali bi ga samo molli, da javno ne izaže svoje duhovitosti, jer bi zblijao on glavom mogao lahko na kraj Šibenika.

Književnost i prosvjeta.

„Vino od trsa do trošitbe“. Naša gospodarska literatura obogatila se je opet jednom vrlo korisnom knjigom, koja je našem seljaku vinogradaru kao i svakomu naobraženom čovjeku vrlo nužna. Pred nama su 2 svezka te korisne knjige. Napisao ju je prof. Ivan pl. Radić iz Križevca, uz sudjelovanje prof. Milutina Urbanai iz Križevca.

Knjiga će izaći u svezcima, i to njih 6—7. U I. se svezku govori: *O razvoju vinove loze i vina, o domaćoj lozi za biela i crna vina.* Vrlo je zgodno, što je kod vrsti loze navedena i američka podloga, na koju se kalame razne naše vrste. Dalje govori o američkoj lozi o utjecaju gnoja i njege loze na množinu i dobru vina. *Trsov ušenać, peronospora, trsova pliesan (oidium) i crni rak.*

U II. je svezku nastavak bolesti, a nakon toga počinje vinarstvo i to s berbom.

Drugo je poglavlje: *„Od berbe do vrienja“.* Ovo su mu pojedini otdomci: *Berba i baratanje s groždjem. Čuvanje, nadziranje i obrana grožđa od životinja. Vrieme berbe. Po čem se pozna, da je grožđe zrelo? Što kaže zakon o berbi? Za kakva vremena treba brati? Beraci. Upliv gnjila grožđa na vino itd.*

U trećem svezku, koji se tiska, govori se o vrienju. Nakon toga nastavit će se redom sve vinarске radnje.

Vrlo je dobro, što je knjizi nadodano nešto iz vinogradarstva, i to najvažnije, jer te radnje najviše uplivaju na dobrotu vina.

Berba i razne radnje u berbi kao i izraživanje mošta, tako su jasno, razgovjetno i zanimivo opisane, da ih čovjek, koji želi pouke, upravo s nasladom čita.

Djelo ovo izašlo je upravo u zgodan čas, jer ga sad najviše treba seljak vinogradar, kad grožđe zori i kad ga brati. Reći nam je to, da ga *okodito preporučamo*, želimo li dignuti zače zanemareno pivničarstvo.

Svezci se dobivaju neposredno kod pisca. **Zemaljska viša djevojačka škola smjera kućanskoga u Zagrebu.** I. Godišnji izvještaj 1909—1910. Primismo sa zahvalnošću ovu knjigu. Izvještaj je to jedne škole, koju je naš Zagreb absolutno trebao, da mu uzgoji domaćice. U samom izvještaju ima nekoliko članaka iz pera poznatijih hrvatskih spisateljica, koji se kreću oko zadaće škole. Statistička strana je dobro uređena.

Knjižnica obitelji Garanjin. U Trogiru postoji starodrevna knjižnica obitelji Garanjin, koji je baštino konte Ante Fanfonja ženidbom sa jedinom baštinićom obitelji Garanjin. Ta knjižnica potječe od nadbiskupa splitskoga, Ivana Luke Garanjin, koji je u polovici 18. vieka spadao među prve crkvene dostojanstvenike i mecenate. On je bio mecenas glasovitog Farlata, branič glagoljice, oduševljeni rodoljub. Ta knjižnica sadržavala je veliko bogatstvo ne samo u knjigama, nego u rukopisima i kodeksima neizmjerne važnosti za našu poviest. Tu vam je bio izvornik glasovitog „Memoriala“ poviesti Tome arcidjakaona spljetskog. Tu su rukopisi Farlatievi sa izvornim listinama. Tu je sijaset neprocjenjivih spomenika.

Ekonomske prilike obitelji Fanfonja Garanjin su sada takove, da su prisiljene riečiti se tih spomenika. Prof. Ch. Šegvić je doznao, da Magjimarastu za zabube za arkivom i knjižnicom Fanfonja-Garanjin, pa je sve moguće poduzeo, da to ne otiđe u tudjinu. Razgovarao je sa ljudima, koji su u dodiru sa vladom i akademijom, da se zauzmu za tu stvar. Nu uzalud. Napokon se predrovanjem dra. Bojničića doznalo je za tu stvar današnji ban dr. Tomašić. Šegvić je podržavao sve sa Fanfonjom i pregovarao sa vladom. Uzeo ga go pozove preuzvišeni gospodin ban k sebi, da mu priobči, kako je vladu voljna arkiv Garanjin kupiti, te ovlasti g. Šegvića, da otiđe u Trogir i udesi po svojem najboljem znanju tu kupnju. Šegvić ne htjede preuzeti na sebe svu odgovornost, nego zamoli, da još netko otiđe s njime i ban odredi E. Laszowskoga.

Danas je stvar već gotova. Vlada je kupila i već je u posjedu 126 izvornih listina, do sada od nikoga ne priobćenih, a koje je Fanfonja čuvao u cassi forte, jedan portulanski atlas iz 14. vieka na pergameni, jedan glagoljski kodeks iz 16. vieka, nekoliko važnih glagoljskih rukopisa. Nekoliko drama i pripoviesti hrvatskih iz 17. i 18. vieka. Cieli rukopisni materijal Farlatieva sa nekoliko riedkih štampanih hrvatskih djela, nekoliko incunabula latinskih itd. Sve je to kupljeno za 11 tisuća kruna — već izplaćeni.

Vuškovičev uspjeh na bečkoj dvorskoj operi. Za doba svog bečkog boravka bio je g. Vušković pozvan od ravnatelja dvorske opere g. Weingartnera, da pred odličnim auditorijem pjevača i glazbenika pjeva na pokus u svrhu poznijeg gostovanja na bečkoj dvorskoj operi. G. Vušković rado se je odazvao tom laskavom pozivu i pjevao veliku ariju iz „Ernani“, monolog Jaga iz „Ottela“. Uspjeh je bio vanredan. Slušaoci su mu burno odobravali i čestitali, a ravnatelj Weingartner predbilježio ga je na prvom mjestu za engagement kad istekne Vuškovićev ugovor sa zagrebačkim kazalištem. U pismu ravnatelja Weingartnera, koje se nalazi kod uprave zagreb. kazališta, najlaskavije se ocjenjuje pjevanje g. Vuškovića i veli do-

slovno: „U njega je veoma lep, krasno škoolan bariton, a predavanje mu je, naročito na talijanskom jeziku, upravo izvrstno“. Nadalje veli, da bi već sada angažirao Vučkovića, kad bi za baritonsku struku bilo praznog mjesta.

Položaj — bez položaja.

nw. Zagreb, 21. rujna.

Izborna doba je. Obično u ovim danima halabuke, agitacije, skupština, polemike vlada neki metez. No ono, što se danas u Zagrebu i u provinciji događa, nije više metez, nije politička borba, koja za sobom neizbježno vuče neuredno komešanje, ovo je već puni iskraini kaos.

Sve novine i sve stranke govore o političkom položaju. A dr. Tomasić i bivša koalicija dovedoše stvari do toga, da se o kakvom položaju ne da ni govoriti. Nigdje jedne jasne crte, nigdje jednog određenog pravca. Dr. Tomasić doduše, ima svoj određeni pravač, stvorje poslušne „munkapart“, ali način, kojim on do toga hoće doći nije vidljiv. Istina, službene „Nar. Novine“ donose neke vrsti priobćenja, u kojem se veli, da „ban u današnjoj političkoj situaciji pasti absolutno ne može, a kad bi i htio odstupiti, da ne može odstupiti, jer je preuzeo zadaću, odstraniti kaotične današnje stranačke prilike, što se jedino stvorenjem jednolične governmentalne stranke i jednim te istim programom i jedinstvenom stranačkom organizacijom, koja će uključivati i Hrvate i Srbe, polučiti može“. I „N. Novine“ zaključuju, da će ban svakako svoju zadaću izpuniti „jer to traži viša zapovjed“.

Ovo nekoliko riječi pokazuje cilj Tomasićev, t. zv. zadaću njegovu, ali ne pokazuje ni sredstva ni način. Onaj „svakako“ dao bi se kojekakvo natezati i tumačiti, kao da u običnom govoru glasi „silom“, ali o tom je još prerano govoriti. Koalicija s druge strane polemizira, „Pokret“ i „Srbobran“ donose Mažuranićeve članke, najavljuju neku ostru borbu, ali ipak ostavljaju prebačen mali mostić, na kojem bi se mogli sa Tomasićem sastati.

Dok ovako ban i bivša koalicija, dotle „slavonska opozicija“ ozbiljno slušava svoju ulogu. „Nar. Obrana“ čita se kao službeno glasilo biti imajuće vladine stranke, te svatko u njoj traži što ne mogu „N. Novine“ reći. I „N. Obrana“ vrši svoju „dužnost“. U svojim člancima dikira i lekcije dieli, te donosi izvje, priobćenja i slično. I jučerašnji broj osječkih lista ima jedno od takvih priobćenja. U njemu se malo razgaljuju odnošaji izmedju bana i „osječkih rodoljuba“. „N. Obrana“ odbija od sebe, da bi mu htjela pomoći do stvorenja magjarske stranke i uzkrivanje magjarsima. Dapače njezini prvaci su poznatu akciju poveli samo da budu uztek činjenici, da se već ova bana kad mu se koalicije odule, kupe „kojekakvi trutovi i politički dešperateri“. „N. Obrana“ još želi, da „koalicija još u zadnji čas shvati ozbiljnost položaja, te da se sa patrioćnim banom sporazumije“. Konačno „N. Obrana“ veli, da ona sa svojom akcijom „spaja uslov, da ban narodu donese pozitivnih stječevina na polju celog našeg javnog života“.

Ovaj i ovakav ton pisanja znači: Slavonska napred, preko svakoga i mimo svakoga. Osječka grupa hoće mirnu vladavinu politiku, kojoj — tako liepo! — pristaje rieč „pozitivna“. Dok joj se to ne može upisati u zaslugu, ipak treba iztaknuti, da je ona bar iskrena, da se ne gradi onim što nije. Bivša koalicija naprotiv goni uvijek bezkonačnu dvoiličnu igru simpatije naroda i nagodbene vlade.

Medju redcima predbacuje tu dvoiličnost koaliciji i grof Teodor Pejačević u svom otvorenom pismu svojim izbornicima, a objelodanjenom u „Narodnim Novinama“. Pejačević predbacuje koaliciji, da je ona miješta pozitivnog rada za narod „počela rad oko toga, kako bi spasila sebe, a ne kako bi spasila domovinu“. To ga je naglalo, da izstupi iz koalicije, a sad, pošto mu protukandidaturu staviše, on iz nje za uvijek izstupa. Konačno grof Pejačević najavljuje svoj pristup u Tomasićevu stranku.

Evo, ovo su glavni momenti ovih zadnjih dana. Tko da se medju njima snadje? Tko da prozre ono, što se iza njih krije? Jer svak se pita, koliko je istine u stabilitetu bana, da nije to onaj isti, koji je i Raucher bio. O koaliciji se ne da ništa govoriti, jer su njezine pozicije vrlo mutne. Ona će proti sebi naći u mnogim kotarima protukandidate, koje je ona nekoć nosila, a to će svakako njezinom bilo kakovom uspjehu prejudicirati. Kako izbiri nekome raspisani, to ih se sa napetošću očekuje. Ne zna se još pravo, da li će Tomasić svim svojim službenim aparatom srčati samo na pravaške kotare. Kako čujem, pravaši rade i idu naokolo upućujući narod i spremajući ga unapred na odpor. Svakako borba će im biti težka, a postoji bojazan, da se koalicija i ban u zadnjem času ne sporazume i udare svom silom na pravaše.

Razne vesti.

Pitanje odstranjenja smrtno kazne u Njemačkoj. Kongres njemačkih pravika, koji se održavao u Danzigu i imao na dnevnom redu pitanje odstranjenje smrtno kazne, završio je debatu, u kojoj pobijediše pristajeći dokinuću smrtno kazne sa 50 protiv 24 glasa. Ali je konačno rješenje ovoga pitanja predano plenumu, u kojem je glasovalo protiv njega 45, dok je za nj palo samo 23 glasa.

Koleru u čitavoj Ugarskoj. „A Nap“ donosi, da je u Mohacsu ispod karantene pobjeglo 250 radnika i tako raznijelo koleru po čitavoj Ugarskoj.

Pasivna resistencija na južnoj željeznici dovršena. Kako se iz Beča javlja, primili su namještenici južne željeznice s odobravanjem na znanje obećanje ravnateljstva, te zaključise, da će odmah prestat i pasivnom resistencijom. Prema ovome je počeo normalni promet.

Velika željeznička nesreća. Na postaji Rottemann u Tirolu dogodila se velika željeznička nesreća. Vlak koji je dolazio sa talijanske granice preko Pontebbe sukobio se sa bečkim brzim vlakom. Ima 10 mrtvih i 40 teško ranjenih.

Hofrichter „umobolan“. Bivši nadporučnik Adolf Hofrichter, koji je radi poznatog zločina trovanja svojih drugova osuđen na 20 godina tamnice u vojnoj kaznionici u Möllersdorfu, neprestano uvjerava svoju okolinu u kaznionici o svojoj nevinosti. Isto tako jadicuje Hofrichter i u listovima, koje piše svojim rođacima i moli ih, da traže obnovu njegove parnice. Vojnički liečnik kaznionice Möllersdorf drži, da je to u Hofrichtera početak poremećenja uma.

Visoke zaruke. „A Nap“ javlja, da će se nadvojvoda Dragutin Franjo Josip zaručiti sa kćerkom njemačkoga cara Luizom i da njemački car radi toga dolazi u Beč.

Odgovor

nalazi i klevete dopisnika „Narodnoga lista“ proti „Hrvatkomu Makarskomu Sokolu“, i njegovomu starešini Mati Klariću.

Izjava.

Na sramotni i podli dopis iz Makarske, tiskan u br. 75. o. g. „Narodnoga Lista“, proti uzornomu i značajnomu rodoljubu, a našem obiljubljenomu bratu starešini Mati Klariću, nije se vredno osvrtao, kad se znade, da je onaj dopis od početka do svršetka bezobrazna i golema laž, i kada se znade, da je one laži i podvale napisalo podkupljeno čeljad, poznati tajni doušnik, koji je plaćen da plati i ruži, ali koji ne može da uvriedi.

Ne radi podloga klevetnika, već jedino radi šire ravnosti, mi potpisani izvršujući članovi „Hrvatskoga Makarskoga Sokola“ izjavljujemo:

I. „Hrvatski Sokol“ u Makarskoj zamislio je i izveo brat Mate Klarić, ujedno sa starijim članovima našega „Sokola“, a pri tome brat Mate Klarić najviše je doprinjeo moralno i materijalno.

II. Brat Mate Klarić od početka društva pa do danas najnesebičnije i najpožrtvovnije je radio, a i danas radi, za sokolsku ideju u obće, a za „Makarski Sokol“ napose.

III. Makarski Sokolaši znali su uvijek visoko cijeniti nesebični i požrtvovni rad brata Mate Klarića, i s toga su mu uvijek izkazivali neograničenu ljubav, štovanje i priznanje, pak će ga i nadalje pratiti njihova ljubav, štovanje i priznanje u istoj mjeri.

IV. Brat je Mate Klarić od prvoga dana našega Sokola, pa do danas, dakle kroz punih šestnaest godina, bio uvijek jednodušno biran u upravi našega Sokola, a našu jednodušnost klevetnici ne će moći nit u buduće uzdrmati.

V. Podla je laž i izmišljotina, da brat Mate Klarić zlorabi sokolsku ideju, odnosno da zlorabi nas za svoje osobne smjerove.

VI. Izjavljujemo napokon, da poznati bezznačajnik i plaćeni denuncijant nije dostojan imenovati sokolsku ideju, jer su svakomu Makarskomu Sokolašu poznata crna njegova djela denunciranja proti Sokolskoj ideji, proti pojedinom bratu i proti celomu našem društvu.

Makarski Sokolaši i dosada su gnjušanjem i prezrom odvrćali glavu od beznačajnika i njegove slične družine, pak i ovime prelaze najdubljim prezrom preko njegovoga podloga pisanja.

Evo nas otvoreno sa potpisima, a sada neka podli dopisnik imenom na sriedu izadje, da s njime po sokolsku obračunamo.

Makarska, 20. rujna 1910.

Vlastoručni potpisi.

Vjekoslav Pečić, Polacco Vjekoslav, Puharić Ivo Marija, Klarić Nazarijo, Donelli Vjekoslav, Jurišić Mate, Tarle Josip, Matulović Silvestar, Dragičević Aleksandar, Matulić Nikola,

Srzić Marin, Matulović Ivan, D lić Josip, Raffanelli Marko, Raffanelli Ivan, Jenik August, Lovrinčević Ljubimil, Klarić Zakarija, Laznibat Petar, Novak Milan, Ravić Joz, Srzić Josip, Raos Jakov, Srzić Petar, Pivac Bartul, Ravić Mate, Jandl Josip, Jarišić Juraj, Antunović Juraj, Donelli Ivo, Alačević Živko, Riharović Abdon, Pirak Joakin, Potočnik Ante, Vusio Josip, Dean Kleme, Majstović Niko, Puović Mho, Riharović Josip, Grle Mihovio, Raos Marko, Puharić Ivan Matin, Raffanelli Josip, Lovrić Frano, Ive Kleme, Puharić Vicko, Srzić Vilim, Janković August, Srzić Ivan pok. Stipe, Bratanić Ivo Marija, Srzić Marin pok. Jure, Benussi Ante, Klarić Pero, Raffanelli Dragutin, Andrijašević Ante, Kabarigi Augustin, Ivanišević pl. Josip, Rimondo dr. Petar, Grle Bartul, Rimondo Ljubo, Torkar Frano, Raffanelli Pavao, Foskati Ante, Osretkar Frano, Puharić Frano, Dean Ive, Rimondo Vjekoslav, Srzić Martin, Riharović Kleme, Dužević Tomo.

Mi potpisani podupirajući članovi „Hrvatskog Sokola“ u Makarskoj najodlučnije prosvjedujemo proti grdnim napadajima i podlim klevetama na ugled društva i njegovog staroste Matu Klariću u dopisu iz Makarske od br. 75 o. g. „Narodnog Lista“.

Makarska, 20. rujna 1910.

Potpisi vlastitom rukom:

Čurković Krsto, Kurtić kanonik Andrija, Pavlinović kanonik Miho, Lovrinčević kanonik Andro, Pečić od Stipe, Grubišić Ivan, Mutier Mate, Ivanišević pl. Ivan, Njaljević Ante, Ban Stipan, Dujmović Grgo, Bunečević Josip, Alačević Nikola, Babić Kleme, Ivanišević pl. Filip, Filipeti Filip, Ivan Ive, Glavina Josip, Bonačić Jakov, Glavina Pavao, Raffanelli Miho, Raffanelli Ante, Šantrić Ivan, Malić Ivan, Bašković Ivan, Bašković J., Torkar Ante, Vusio Narciso, Glavina Ivan Pavlov.

Zahvala.

Čestiti naši radnici u dalekoj Americi, ove godine trudnom zaradom sjetise se svojim mladim odmor ove naše ukusne župske crkve. I prvašnjom darežljivošću znatno pomogose njenom ukrasu, a ovim će i bolja ostati im uspomena. Doprinese po K 25: Mile Bojčić p. Ivana, Marko Bojčić p. Ivana, Franjo Bojčić p. Mate, Jure Bojčić p. Mate, Jure Bojčić Stipanov, Jakov Bojčić p. Jakova, Joso Bojčić Petrov, Šimun Bilač p. Luke, Joso Žarković Ivanov, Nikola Pauk Ivanov; po K 15: Pilip Bojčić p. Ivana, Šimun Bojčić p. Tome, Mijo Bojčić p. Jure, Ante Matić p. Josipa, Andrija Milaković Nikolin, Ivan Elez p. Mate, Šimun Popović Markov; po K 10: Mate Popović Markov, Grgo Begonja Matin, Martin Matić p. Ivana, Ilija Mileta Markov, Grgo Begonja Matin, Martin Matić p. Ivana, Ilija Mileta Markov, Špiro Romac p. Šime, Jerko Elez p. Mate i Nikola Plazonja Ilijin K 5. Ukupno K 430.

Podpisano crkvinarstvo sa dužnom zahvalnošću i harnošću liepo se zahvaljuje, a za to i iznosi njihova častna imena u javnoj štampi. Milosno bi. Gospu, da ih i na dalje štiti duševno i tjelesno a obilnu im sreću udjeli, te čili i zdravi povratili se mišom svomu domu!

Od crkvinarstva bi. Gospe.

Gradac, 15. rujna 1910.

Fra Bone Baričević
predsjednik.

Ivan Duran p. Petra Jadre Sučić p. Martina
Jakov Jukica p. Šimuna
crkvinari.

Naše brzojavke.

Klofač proti koalicionom ministarstvu.

Prag, 24. rujna. — Zast. Klofač je na jednoj skupštini držao govor o političkoj situaciji, u kojem se je dotakao i glasila, da bi se moglo sastaviti i koaliciono ministarstvo. Iznievši historijaz današnje parlamentarne krize te razjasnivši položaj svlade i stanovište Čeha, zaključio je na temelju svega toga, da Česi moraju biti proti sastavu koalicionog ministarstva. U ostrum tonu zast. Klofač je i dalje govorio o istom predmetu.

Kolera u Ugarskoj.

Mohač, 24. rujna. — Kolera am sve to više čara. Konstatirana su dva smrtna slučaja kolere, a osam novih. Strava je obćinstvu velika te je uvedena intenzivna kontrola. Radi držanja reda odposlat je odio konjančija. Budimpešta, 24. rujna. — Ovdje se je ponovno pojavilo više slučajeva sumnjivih sa kolere.

Štrajk željezničara u Bosni.

Sarajevo, 24. rujna. — Štrajk željezničara je već odpočeo. Pasivna resistencija je svugdje organizirana. Usled toga skupni vlakovi trpe znatna zakašnjenja. Vlada je izdala naredbu, kojom je pasivnu rezistenaciju prozvala službenim težkim prekršajem. Usled toga su željezničari silno uzrujani.

Milovanovićev nastup u francuzko-srbsku banku.

Beograd, 24. rujna. — Ovdješnji listovi sa obćuju u ostrum tonu, dn će ministar Milovanović nastupiti u nadzornu vijeće francuzko-srbske banke.

Turska i Rumunjska.

Beč, 24. rujna. — Pariški „Matin“ donio je viest, da je izmedju Turske i Rumunjske postignut sporazum. No u ovdješnjim političkim krugovima toj se viesti ne vjeruje.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik: Josip Drezga.

Obznanana.

Kod c. k. pješačke domobranske pukovnije br. 23 u Šibeniku, ima se putem ponude nabaviti kruh i zob za vrijeme od 1. siečnja do 31. prosinca 1911., a drva za gorivo za vrijeme od 1. rujna 1911. do 31. kolovoza 1912. (Potankosti vidi objavu).

Natjecatelji mogu i (za pojedine stvari) na razpravu doći.

Razprava će se održavati: Za Šibenik na 10. studenoga 1909. u „Hotelu Velebit“ III. kat.

Proviantur 23.

10 Kruna dnevno!

Lahka zasluzba za svakoga u gradu i na selu i u čisto malim mjestima. Saljite vašu adresu poštom dopisnicom na firmu: Jak. König, Beč VII/3, Poštanski ured 13. 1-10

Pozor! 1 kg. „Čajnog maslaca“ K 2-80; 1 kg. „a la Trapist“ K 1-70; 12 komada „Imperiala“ K 2-.

Prvo zagreb. mljekarna, Zagreb Duga ulica 13.

KNJIŽARA I PAPIRNICI

Glavna ulica **IVANA GRIMANI-A** Glavna ulica

ŠIBENIK

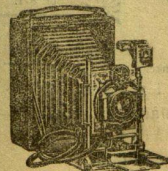
preporuča p. n. obćinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, talijanskih, njemačkih i francuzkih knjiga.

romana, slovnica, riečnika onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima preplatne na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cieniu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zalaha svakovrstnih **toplomjora, oviker-naočala** od najbolje vrsti i **leća** u svim gradacijama.

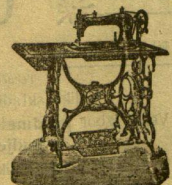
Vanjske naručbe obavlja kretom pošte.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebitina.

Preuzimlie naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

Mlada i rumena,
zdrava pa vesela

nemože ni jedna djevojka, ni koja
domaćica ostati oko se godinama u
kući i kuhinji pri pranju, sušenju i
ribanju sa zločestim sapunima
patiti mora. — Upotrebom

Schicht - ovog
sapuna

zaštićuju se ruke i polučujuemo
brzo, bez muke i naporosnosti izvan-
redno čistu, bijelu rubeninu.

Eugen Pettoello
Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija
žlica, viljuška i noževa.
Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.
Pečata.
Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.
Bogatililustrovani cijenik. Tvorničke stalne cienie.
Šibenik, Glavna ulica, br. 128.
14.9.910—14.9.911.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda.

Najsavršeniji gramofoni i ploče
sa svakovrstnim komadima
osobito hrvatskim

proiv-djeni znakom
"HIS MASTER'S VOICE" TRADE MARK.
"Andjeo" TRADE MARK.

dobivaju se u knjižari i papirnici:
Ivan Grimani
Šibenik, Glavna ulica.
Šalje na zahtjev cijenik i popis komada badava i franko.
14.9.910—911.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemično čišćenje odjela na suho.
M. DOMIĆA
Split, br. 355.
Primaju se odjela za kemično čišćenje kao: obična, uredna, za četnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa povoljnim strojem „Universal“.
Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.
Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.
Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
1./IX. Glavna ulica.

ANT. RADIĆ
SPLJET (SPALATO)
NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
Ilustrovane cijenike šalje badava.

Velika **Tvornica tjestenine** Velika
i mlinice za raznu hranu.
Pomoću najmodernijeg motora
proizvadjaju
Svake vrsti Od najboljeg marselskog griza Svake vrsti ovog jestiva.
kao i od
Dobrog i od najfinijega pšeničnog brašna dobrog i od najfinijega.
Tvrđka:
IVAN ŠUPUK i brat
Šibenik. 15. VI. 10.

Najbolji namještaji snage
kao što:
motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.
Namještaje na mrsavi plin (Sauganlage) prodaje
Draždjanska tvornica motora na plin
(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)
najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravitli sve upite:
Kuća Gutenberg, EMANUEL KRAUS.
Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahtjevaite cijenik bezplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Hrvatska
vjeresijska
banka
Podružnica
Šibenik.

Dionička glavnica - -
- - - - K 2,000.000
Pričuvna zaklada i pritičci K 180.000.
CENTRALKA DUBROVNIK - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.
Bankovni odjel - - -
prima uložke na knjižice u konto ko-rentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.
Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednime. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete
Mjenjačnica - - -
kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revi-zija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.
Zalagaonica - - -
daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

TVORNICAPAPIRNATIH VREĆICA
Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podpuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u potpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.
Sa veleštovanjem
ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

Važno za svakoga!
Gustav Marko
Trst
Centrala: Via Giulia br. 20.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.
Veliko skladište staala prostih, apaniranih i za ures.
Veliki izbor predmeta za lj earne, drogerije, porculanso i zemljano sudje, ocaline, stalarije, svjetilj e i t l
Velike količoco naročitih tvari u ocaklini, porculani.
Ciene umjerene koje se ne boje utakmicke.
Na zahtjev šalje se cieniici badava.
Dopisivanje u hrvatskom jeziku.
Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.
Via Barriera vecchia br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni di Guardella br. 871.

Telefon br. 1930. Telefon br. 1930.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju
ulica Galatti br. 14
Gospodarske sveze u Ljubljani
može se dobiti uz najpovoljnije cienie i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, za lja i, graha i umjetnih gnojiva.
Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplatve kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo.
Podupirati Gospodarsku svezu, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca.
Cienie i uzorke šalje se badava na zahtjev.
Svoj svome!
Ravnatelj i vodja:
S. H. Škerl, Trst.
19. II. 10.